

Kucsera Tamás Gergely
Művészet-intézmény-filozófia
doktori értekezés téziséje

Témavezető: Dr. Dergez-Rippl Dóra

2021

**Pécsi Tudományegyetem
Filozófia Doktori Iskola**

A tézisfüzet tartalomjegyzéke

Tartalomjegyzék

<i>A tézisfüzet tartalomjegyzéke</i>	2
<i>I. A doktori értekezésről</i>	3
<i>I./1. A disszertációs munka előzményeiről</i>	3
<i>I./2. A doktori értekezés témájának kijelöléséről</i>	3
<i>I./3. Az értekezés céljairól</i>	4
<i>I./4. Az értekezés elméleti háttéréről</i>	4
<i>I./5. Az értekezés szerkesztési elveiről, logikai-tartalmi struktúrájáról</i>	4
<i>II. Az értekezés eredményeinek összefoglalása, a disszertáció főbb megállapításai, eredményei</i>	6
<i>II./1 Az értekezés hipotézisei</i>	6
<i>II./2. A hipotézisek vizsgálata – az értekezés tézisei</i>	6
<i>II./3. Új kutatási irányok megjelölése – A doktori értekezés eredményeinek hasznosíthatósága</i>	7
<i>III. A szerző disszeminációs tevékenységéről</i>	9
<i>III./1. A szerző témában megtartott – jelentősebb – hazai és nemzetközi előadásai, konferenciamegjelenései.</i> 9	
<i>III./2. A szerző témában lefolytatott – jelentősebb – kutatási, tudományszervezői, szerkesztői tevékenysége.</i> 13	
<i>IV. A doktori értekezés szakirodalmi forrásjegyzéke</i>	15
<i>IV./1. A szerző korábbi – az értekezés tárgya szerint releváns – írásainak szövegváltozatai, illetve felhasznált kéziratái</i>	15
<i>IV./2 Az értekezésben felhasznált szakirodalom</i>	17
<i>Internetes források</i>	25
<i>V. A doktori értekezés tartalomjegyzéke</i>	26

I. A doktori értekezésről

I./1. A disszertációs munka előzményeiről

A disszertációs mű az elmúlt években általam megírt, illetve nevem alatt – vagy társszerzőségem mellett – megjelent írások szellemi összegzése, néhol azok kiegészítése, esetenként pontosítása, továbbá formáló összeillesztése.

Mindezt a munkát egyszer már elvégeztem. A kortárs (magyarországi) művészetről, valamint a kapcsolódó szellemi terekről (művészeti világról, „mezőről”, közéletéről, intézményrendszeréről) szóló, azokat bemutató (leíró), illetve egyes szakaszaiban elemző kötetem¹ alapvetően társadalom- és eszmetörténeti munka volt, viszont az eltelt másfél esztendő elvezetett ahhoz a gondolathoz: fordítsam meg a gondolati irányt, a már meglévő filozófiai-művészetelméleti alapvetéseimre építve vizsgáljam meg a kultúra intézményesülésének lehetőségét, annak hazai gyakorlatát, azzal a mögöttes szándékkal is, hogy kutassam: van-e elvek és gyakorlat között érdemi összefüggés.

Az elmúlt évtizedekben a gyakorlatból származó ismeretekhez, tapasztalatokhoz mind a tanári-oktatói, mind a kultúra több területén – oktatás, művészet – művelt kutatói tevékenységem, valamint a tudományos, illetve a művészeti köztestületben végzett gyakorlati – szervező, stratégiai – munkám egyaránt hozzásegített.

Az írás folyamata egyaránt lehet belső vagy külső kényszeren, vagy mindkettőn alapuló.

Jelen írás kettős kényszerben készült. Egyfelől belső, mert korábbi – az Eötvös Loránd Tudományegyetemen abszolvált – doktori tanulmányaim befejezésével több, mint egy évtizede tartozom magamnak. Másfelől külső, ha ezt a „tartozást” törleszteni akarom (saját magam felé), akkor disszertációs munkát kell készítenem, amely munkát a befogadó Pécsi Tudományegyetem Filozófia Doktori Iskola intézményi és szellemi keretei között végeztem el.

I./2. A doktori értekezés témájának kijelöléséről

A művészettel kapcsolatban fenntartva és elfogadva azt az állítást, hogy az ősi – archaikus, népi – művészeti alkotások természetes szépséggel és ízlés mentén jelennek-jelentek meg (ennek az állításnak a mögötte az az antropológiai feltételezés, hogy egyedfejlődésünk kezdetekor, már születésünk idején jó ízléssel – azaz szépérzéssel – bírunk, így a társadalomfejlődés kezdetekor is megjelenik ennek hatása); és ugyancsak elfogadva azt a kijelentést, hogy a művészet nem szórakoztatási céllal, hanem rítust szolgálva, nem pihentetve, hanem kizökentő és felemelő módon volt jelen az emberiség történelmének a „közelmúltjáig”, megállapíthatjuk: mindez inkább, mint emlék van jelen, legfeljebb a művészet egy felfogásamegjelenése ez – az előbb leírt – a sok közül.

A modern tömegtársadalmakban, tömegkultúrákban a művészet(nek mondott epifenomének) jelentős része a szórakoztatóipar terméke(i): nem fordít(anak) el a hétköznapitól, hanem abban tartva „pihentet(nek)”; az ízlést figyelmen kívül hagyják, nem növelik-nevelik-, hanem az avval való kapcsolatot teszik zárójelbe.

¹ Kucsera Tamás Gergely: Túl művészetén, túl emberen, L'Harmattan, Bp., 2019

A dolgozatban – ahogyan a korábban közzétett művészetelméleti írásaiban – arról, hogy magáról a művészetéről szóljak, lemondtam.

A művészetet – mint történeti korokon átívelő emberi önkifejezési módot – adottnak veszem, még hozzá olyan tevékenységként, amelynek nem csak a művész személyiségében, egyéniségében rejtőző jellemzői miatt nehézkes – de nem lehetetlen – definíciót adni, hanem azt is tényként elfogadva, hogy a művészeti tevékenység gyakorlati megítélése – ahogyan fogalmi meghatározása is – változott, változik a történelem során; mindebből következik, hogy amiképpen korábban sem, most sem tekintetem feladatomban a különböző fogalmak tisztázási kísérleteinek a bemutatását, meghatározások felsorolását.²

1./3. Az értekezés céljairól

Nem volt célom a művészeti ágak önálló elemzése, célom egy kísérlet felmutatása: lehet művészetéről művészetek érintésével (s ezeken keresztül az egészet kitapogatva), a filozófia és a tudományok segítő közelítésével, de nem gyarmatosító törekvéseivel, diszkurzív – nem definitív – módon elmélkedni. Célom továbbá a tömegtársadalmi körülmények közötti kultúra lehetőségének vizsgálata.

1./4. Az értekezés elméleti háttéréről

A disszertációról elmondható, hogy abban alapvetően szellemtörténeti vizsgálódások, valamint a közelmúlt eseményeinek szak- és közpolitikai elemzése kapnak helyet.

A disszertációs munka tartalmának történeti beágyazottságáról elmondható: a bölcséleti-elméleti írások időhorizontja elmosódik, és bár az antikvitástól a XXI. századig terjedően villantja fel a filozófiai antropológiai, társadalom-, vallás- és művészetfilozófiai, esztétikai kérdéseket, a szemlélete szerint „örök” kérdésként vizsgálja azokat, a társadalom- és politika-, illetve igazgatástörténeti szövegek az elmúlt bő fél évszázadot tekintik át – azon belül is a közelmúlt eseményei, folyamatai különös figyelmet kapnak.

Összefoglalóan leírható, hogy a disszertáció szellemi mögöttesét a teória és praxis fogalmainak – a Hans-Georg Gadamer szerinti – eredendő együttese adja.

1./5. Az értekezés szerkesztési elveiről, logikai-tartalmi struktúrájáról

Az írás tartalmára és szerkesztési elveire, valamint struktúrájára jellemző továbbá, hogy a leíró és társadalom-, illetve politikátörténeti szövegrészek – a jellegüknél fogva is – fragmentáltak, mindennek oka, hogy elhelyezésükkel a filozófiai megállapítások alátámasztását szolgálják.

² Ezekről átfogó áttekintést ad Boros János: *Filozófiaművészet* című tanulmánykötete: *A művészet elméleti közege. A meghatározás kérdése az angolszász filozófiában* című fejezetben. In: Boros János: *Filozófiaművészet*, MMA MMKI, Bp., 2020., 101-120. o.

A disszertáció szerkezetéről röviden elmondható, hogy a jelen cél-, tartalom- és formamegjelölő *Előszó és köszönetnyilvánítást* követik a dolgozat hipotézisei. Tudományos dolgozat esetében szokatlan módon az első fejezet nyitásaként két előhang kapott helyett. A formai értelemben vett szokatlanság szerzői üzenet a tartalom és a forma esetében is (már azzal is, hogy itt a dolgozat elején, a második írásnál beemelem az esszé műfaját), de összefüggően a filozófiával, a filozofálással: a filozófia művelése nem tudományos értekezésekbe zárható tevékenység, ezért szerzőként ilyen módon jelzem általános felfogásom (filozófiaképem) és az elvégzendő „feladat” (és annak sztenderdjei közötti) álláspontom szerinti ellentmondásosságot, elfogadva természetesen a szabályozottság szerinti normákat.

A bevezetés a művészettel kapcsolatos szemléletmódokra, elméletekre utal, de a művészet apropóján – filozófiai antropológiai szemszögből – az emberről (is) szól; majd az első fejezet további írásai a művészetelmélet teoretikus megközelítéseit adják, a dolgozat ezen részének címe: *Teória*. Az itt olvasható szövegek egyaránt irányítanak villanófényt a művészetelmélettel határos társadalomtudományi területekre, továbbá a szűkebben vett bölcsészettudományok (művészettörténet, művészetfilozófia, esztétika) felől vizsgálódnak: a művészetelmélettel közöset mutatva és utóbbinak a sajátosságát keresve; egyikük – a humor fogalmán keresztül – a művészet, a jogiasított szabadságelvek, a politikum és a morál együttesének – korunkban érzékelhető – problematikusságát (ha ez egyáltalán problémát jelentő) járja körbe; amiképpen a művészetszociológia fogalmán keresztül – a filozófiai esszé keretei között megvalósítható játékosággal – leírtak-bemutatottak a praxis és teória együttesét mutató-tárgyaló fejezetet készítik elő, mind a témán, mind a választott formán (műfajon) keresztül.

A második fejezet két írása a hazai művészeti életéről és annak intézményi, valamint igazgatási működéséről-gyakorlatáról ad leírást, elemzést, a fejezet címe ezért is: *Praxis*. Az itt olvasható két írás időbeni felosztásának oka, hogy a művészeti köztestület hatást gyakorló működése előtti és utáni időszakok kerülnek bemutatásra.

A harmadik fejezet első két írása a művészetelmélet teoretikus és gyakorlati kérdését egyaránt vizsgálja (az egyik a kánon, elit fogalmait köti össze, a másik egy lehetséges művészetelmélet-koncepciónak a praxison – intézményalapításon, elméleti és módszertani kísérleten – keresztüli törekvéseit vázolja fel). Ezt követően – egy rövid értelmezéssel bevezetve – három tanulmány a kánonképzés hazai – múltbéli, a politikum által uralt – gyakorlatáról szól (Szabó Zoltán, valamint Cs. Szabó László munkásságáról, illetve az 1956-os forradalom és szabadságharc művészeti emlékezetéről szólóan) mintegy elméleti rekanonizációs kísérletek példáiként állnak a tisztelt Olvasó elé, mintegy a korábban kifejtett művészetelméleti gyakorlatként – ezekben az esetekben a tudományos esszé válfajában – esettanulmányokként.

Ezt követi a disszertáció utószava, majd hipotézisek vizsgálata.

A disszertáció végén olvasható *Utóhangban* inkább elvágom a szálakat, mint elvarnám azokat, de azt gondolom, ez a tisztességes szerzői eljárás.

A munka elméleti keretét az interdiszciplinaritás (vagy szuperdiszciplinaritás) adja, a történeti elemző, valamint leíró szövegek alapvetően és döntően közpolitikai szemléletűek s nyelvezetűek, a teoretikus részek viszont az esszé – bölcsélet és irodalom határán mozgó, vagy éppen együttesében megvalósuló – formai-nyelvi nyitottságában találtak közös szellemi otthonra.

II. Az értekezés eredményeinek összefoglalása, a disszertáció főbb megállapításai, eredményei

II./1 Az értekezés hipotézisei

A doktori értekezés hipotézisei a következők voltak:

H1

A disszertáció első – vagy alapvető – hipotézise: összművészeti nézőpontból, azaz az összes művészeti ágat magába foglalóan, ezek kapcsolódásait és egymásra hatásait vizsgálva, az alkotó és alkotás, a művészet és közönség fogalmaitól keretezeten, azaz a gyakorlati megvalósulástól kiindulóan, de elvi megállapításokig jutóan általános művészetelmélet – inter-, vagy szupradiszciplinális módon és tartalommal – művelhető.

H2

Kapcsolódó – második – hipotézis: a doktori dolgozat első hipotézisében feltételezett általános művészetelmélet művelésének – a könnyen kifejezhetőséget megalapozó – formai és tartalmi egységét az esszé, mint értekező próza adja, amely műfaji értelemben akár önállóan is tekinthető, mivel sajátos, az irodalom (művészet) és a bölcsélet (vagy akár tudomány) határán álló-mozgó heurisztika.

II./2. A hipotézisek vizsgálata – az értekezés tézisei

A H1 vizsgálata

A disszertáció első hipotézise: összművészeti nézőpontból, azaz az összes művészeti ágat magába foglalóan, ezek kapcsolódásait és egymásra hatásait vizsgálva, az alkotó és alkotás, a művészet és közönség fogalmaitól keretezeten, azaz a gyakorlati megvalósulástól kiindulóan, de elvi megállapításokig jutóan általános művészetelmélet, inter-, vagy szupradiszciplinális módon művelhető.

A dolgozatban megalapozni kívánt általános művészetelmélet elhatárolása is része volt a vizsgálatnak, amely során megállapítottam: a művészeti ágakhoz kapcsolódó elméleti tudományágak, illetve az esztétika és a művészetfilozófia korunkban is szoros kapcsolattal bír, amelyben a filozófia általánosítja az tudományos törvényszerűségeknek tartott eredményeket, bölcséleti alapot is biztosítva ezzel a művészetek összességének (magának a művészetnek). Itt a legnehezebb a művészetfilozófia és a művészetelmélet elhatárolása.

Az általános művészetelmélet összművészeti vizsgálati elve és gyakorlata egyfelől az összes művészeti ág esetében való alkalmazhatóságot, másfelől ezek egymáshoz kapcsolódását és átmeneteit, egymásra gyakorolt hatását is jelenti. Így az általános művészetelmélet – hermeneutikai értelemben felfogott egésze – más, mint a részek összessége.

Az általános művészetelmélet vizsgálja, hogy miként tükröződik vissza az ember a műalkotásokban, továbbá magának az alkotás folyamatának mikéntjét és mindezek vizsgálatát

is integráltan szemléli-elemzi, nyilvánvalóvá téve – az összes társadalmi alrendszerben – az alkotó és alkotás, a közönség és művész(et) oda-vissza hatásait.

Így a művészetfilozófiától eltérően a művészetelmélet alapvetően a gyakorlat felől indulva jut el teoretikus megállapításokig.

Az értekezés első hipotézisét bizonyítottnak tartom: művészethez kapcsolódó minden emberi tevékenység, mint praxis vizsgálható, elméleti megállapítások meghozataláig menően, inter-, vagy szupradiszciplinális módon.

Mindezek mellett a – a disszertáció egészét vizsgálva – a hipotézis kiegészítésre szorul. Már elsődleges tárgyánál – a művészetnél – fogva (is) bír egy további jellemzővel: a prediszciplinaritással, valamint egy másikkal a posztdiszciplinaritással is, mint korunkban lefolytatható-lefolytatott szellemi tevékenység.³

A H2 vizsgálata

Kapcsolódó – második – hipotézis szerint a doktori dolgozat első hipotézisében feltételezett általános művészetelmélet művelésének – a könnyen kifejezhetőséget megalapozó – formai és tartalmi egységét az esszé, mint értekező próza adja, amely műfaji értelemben akár önállónak is tekinthető, mivel sajátos, az irodalom (művészet) és a bölcsélet (vagy akár tudomány) határán álló-mozgó heurisztika.

Feltételezve és megengedve az első hipotézis bizonyítottságát, illetve kiegészítésének megalapozottságát, s ekképpen való teljességét, a második hipotézis tárgya – a disszertációban megfogalmazott általános művészetelmélet – szerint megalapozott. Ennek a diszciplinaritáson túlmutató tárgynak (az általános művészetelméletnek) a műfaji értelemben átmeneti, nyitott esszé formát adóan teszi lehetővé művelését.

Az értekezés hipotézisei alátámasztottak, tézisként elfogadhatóak.

II/3. Új kutatási irányok megjelölése – A doktori értekezés eredményeinek hasznosíthatósága

A doktori értekezésben leírtak alapján szerzőként bízom abban, igazoltnak látszik az, hogy a társadalomtudományok felől nézve a művészetpártolás, a művész-, illetve művészeti oktatás, a művészetközvetítés és a közönségnevelés (a művészzel nevelés) összefüggő kérdéseinek köre lényegi és megválaszolendő. Az artistikus tevékenység során létrehozott produkciók, alkotások eljuttatása a közönséghez a kulturális szférában szerepet vállaló állami és nem állami szereplőknek egyaránt kiemelt feladatot ad, de ezek a – némelykor veszedelmes – viszonyok – az állandó változásuk miatt is – folyamatosan elemzésre sarkall(hat)ják az érdeklődő kutatót, cselekvésre készítet(het)ik a szakembert, elgondolkoztat(hat)ják a laikust is.

³ A prediszciplinaritás fogalmát magyarázóan használja Némedi Dénes Johan Heilbron elméletét bemutatva: „Enyhén evolucionista sémája szerint a tudománytörténetben három szakaszt lehet elkülöníteni: nagyjából a 19. század elejéig tartott a prediszciplináris szakasz, az az időszak, amikor nem diszciplinákkal, szaktudományokkal van dolgunk, hanem "műnemekkel" (intellectual genres); a 19-20. század a diszciplinák korszaka, s napjainkban kezdődik (az inter-, multi- és transzdiszciplináris kutatások szaporodásával) a posztdiszciplináris korszak. A prediszciplináris szakasz tudományát nem szaktudósok, hanem írók (men of letters) művelik, akadémiákban és tudós társaságokban szerveződik, ...”, a posztdiszciplináris szakaszról a bemutatott szerző sem írt három évtizeddel ezelőtti művében. Olvasható: Némedi Dénes: *Johan Heilbron: The Rise of Social Theory*, Cambridge: Polity Press, 1995 (első, holland nyelvű kiadása: 1990), in: <https://szociologia.hu/dynamic/9702nemedi.htm> (letöltve: 2021. április 8.)

A disszertációs műben leírtak – a bölcsélet felől – igyekeznek felvillantani az emberi létezéshez kötött tevékenységek összességéből a leginkább emberinek, a – humán létmódnak alapot adó – művészetnek az egyéni, csoportos és társadalmi sajátosságait.

A disszertáció eredményei (remélem) nem (csak) részleteiben tarthatnak számot a figyelemre, az írás egészében törekedett egy új – módszertanában és stílusában sokféle – szemléletkísérlet bemutatására, a művészetről való elmélkedés (a művészetelmélet) egy lehetséges módjaként.

Szerzőként bízom abban, hogy a tisztelt Olvasók hazai művészetelméleti kutatások, elméletalkotások, felsőoktatási képzések során használható – a párbeszéd alapját adó – kísérletként tekintenek majd a leírtakra.

III. A szerző disszeminációs tevékenységéről

III./1. A szerző témában megtartott – jelentősebb – hazai és nemzetközi előadásai, konferenciamegjelenései

2020

Felvezető gondolatok a konferencia elé

(előadó/szervező)

KÖZSZOLGÁLATISÁG-MÉDIA-KULTÚRA konferencia (2020. szeptember 11.)

Budapest, MMA Irodaház

Záróbeszéd

Kerekasztal-beszélgetés

(előadó)

A művészet közege II. konferencia (2020. március 3.)

Budapest, Pesti Vigadó

2019

Megnyitó, köszöntő

(előadó)

„Zenei és szellemi otthonosság” - Szabados György (1939–2011) zongoraművészre emlékezünk (2019. november 21.)

Budapest, MMA Irodaház

Levezető elnöki feladatellátás

Párbeszéd a művészetkritikáról konferencia (2019. október 21-22.)

Budapest, MMA Irodaház, Pesti Vigadó

Köszöntő – Zsitvay Tibor emlékezete

(előadó/szervező)

Zsitvay Tibor Emlékkonferencia (2019. július 9.)

Visegrád, a Magyar Nemzeti Múzeum Mátyás Király Múzeuma

A Magyar Művészeti Akadémia működése – Kiemelve az MMA külügyi és határon túli tevékenységének bemutatását

(előadó)

Nagykövetek és külföldi kulturális intézetek vezetőinek értekezlete (2019. július 02.)

Budapest, Külgazdasági és Külügyminisztérium

A Magyar Művészeti Akadémia feladatai és szerepvállalása

(előadó)

Kulturális intézmények helyzete, szerepe a kultúrátámogatásban konferencia (2019. június 27.)

Budapest, Országház, Magyar Országgyűlés

Globalizált média, mediatizált kultúra

(előadó)

Művészet - Média – Marketing konferencia (2019. április 1.)

Budapest, Pesti Vigadó

A leginkább emberi...

(előadó)

A művészet közege konferencia (2019. március 11-12.)

Budapest, Pesti Vigadó

Social and cultural Effects of Animation

(előadó, angol nyelven)

11. Teheráni Animációs Fesztivál és Teheráni Animációs Filmvásár, szakmai konferencia

(2019. március 07.), Teherán

2018

A korábbi Valóságok

(előadó/szervező)

Valóság 60 – ünnepi konferencia (2018. december 4.)

Budapest, MMA Irodaház

Kánon(ok) a filozófia, az eszmék és a politika bűvöletében

(előadó)

Eszmetörténeti lehetőségek II. – műhelykonferencia (2018. november 12.)

Budapest, Hild-villa

A Köszöntő mögé: Grosschmid és Visegrád

(előadó/szervező)

Emlékkülés Grosschmid Béni halálának 80 évfordulóján konferencia (2018. szeptember 7.)

Visegrád, a Magyar Nemzeti Múzeum Mátyás Király Múzeuma

Kerekasztal-beszélgetés

(előadó)

Eszmetörténeti lehetőségek műhelykonferencia (2018. május 15.)

Budapest, Hild-villa

A tardi helyzet és a Cifra nyomorúság című művek bemutatása

(előadó)

Rodostója volt London - Szabó Zoltán emlékkülés konferencia (2018. május 10.)

Budapest, Pesti Vigadó

Zárszó

(előadó)

A magyar művészetelmélet hagyományai konferencia (2018. február 13.)

Budapest, Pesti Vigadó

Felsőfokú művészeti képzésben résztvevő fiatalok Magyarországon – egy empirikus vizsgálat margójára

(előadó, Dr. Szabó Andreával közös előadás)

A felsőoktatás nemzetköziesedése – különös tekintettel a művészeti felsőoktatásra konferencia

(2018. január 23.)

Budapest, Pesti Vigadó

2017

A doktorandusz önkormányzatiság 5 éve

(előadó)

A Pécsi Tudományegyetem Doktorandusz Önkormányzatának jubileumi konferenciája

(2017. november 23.)

Pécs, Pécsi Tudományegyetem

„Protestáns és ökumenikus”

(előadó)

A tág haza | Emlékezés Cs. Szabó László (1905–1984) tiszteletére konferencia (2017. október

26.)

Budapest, Pesti Vigadó

Összegzés

(előadó)

Lélek – vallás – művészet konferencia (2017. szeptember 25–26.)

Budapest, Pesti Vigadó

A szellemi széttöredezetttség állapotának egyes kérdéseiről

Művészet, tudomány, filozófia – Műhelybeszélgetés (2017. június 6.)

(előadó)

Budapest, Hild-villa

Köszöntő és megnyitó – A tánc jövőjéről

(előadó)

„A tánc jövője - átképzési program létrehozása a táncművészetben” nemzetközi konferencia

(2017. május 18-19.)

Budapest, Múcsarnok

La animación húngara 100 – Magyar Animáció 100

(előadó, köszöntő, spanyol nyelven)

Arts Santa Monica, Barcelona, Spanyolország (2017. március 11.)

2016

**Az 1956-os magyar forradalom, magyar szabadságharc a kortárs magyar művészetben
(előadó)**

Strasbourg – '56-os megemlékezés és filmnapok (nyitóelőadás) (2016. november 22–25.)
Strasbourg, Európai Parlament

Kortársunk Márai

(előadó)

Márai és a művészetek – Műhelybeszélgetés (2016. október 17.)
Budapest, Pesti Vigadó

Vollendete Zukunft / Futur II kiállítás – Megnyitóbeszéd (2016. szeptember 22.)

(előadó, magyar és német nyelven)

Münchener Künstlerhaus, München

Vollendete Zukunft / Futur II kiállítás – Megnyitóbeszéd

2015

Művészet és telekommunikáció (2015. szeptember 14.)

Művészet és telekommunikáció szakmai-tudományos szekció nyitó előadása a II. Kínai-Magyar Médiafórumon

Xiyuan Hotel, Peking, Kína

Művészet, s emberen túl

(előadó)

Vallás és művészet konferencia (2015. május 8-9.)

Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem BTK

2015

MEHR LIGHT - Bevezető előadás/ Introductory lecture

(előadó, előadás angol és magyar nyelven)

Nemzetközi Fény Szimpózium/ International Symposium on Light konferencia (2015. március 7-8.)

Budapest, Múcsarnok

2015

Fordítás nélkül – a magyar animáció, mint világnyelv

(előadó, szervező)

Magyar animáció 100 konferencia (2015. február 12.)

Budapest, Pesti Vigadó

2015

2014

Tradition et Invention („Hagyomány és lelemény”) (2014. június 30.)

(nyitóelőadás, francia nyelven)

Tradition et Invention („Hagyomány és lelemény”) kiállítás, szakmai megnyitó

UNESCO székház, Párizs, Franciaország

2013

Paradigmán innen, inkommenzurabilitáson túl, azaz magyarul...

(előadó)

Paradigmák a művészetben konferencia (2013. november 18-19.)

Budapest, Benczúr Ház

2013

III./2. A szerző témában lefolytatott – jelentősebb – kutatási, tudományszervezői, szerkesztői tevékenysége

2014-2016 az MMA Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet tudományos tanácsadó testületének tagja;

2014-2015 a Magyar Művészeti Akadémia és a Nemzeti Közszerológiai Egyetem Molnár Tamás Kutatóközpontja közös meghirdetésű esztörténeti ösztöndíjas programjának kezdeményezője, vezető tutora

Kutatás társszervezőjeként a kötetet megalapozó kutatás koordinátora:

Kucsera, Tamás Gergely; Szabó Andrea (társszerzőként és társszerkesztőként is)

A felsőfokú művészeti képzés Magyarországon

Budapest, Magyarország: Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet (2017)

Könyv/Tanulmánykötet (Könyv)/Tudományos

nyelv: magyar

Kutatás társszervezőjeként a publikációt megalapozó részkutatás vezetője

Csanády, Márton; Kmetty, Zoltán; Kucsera, Tamás; Személyi, László; Tarján, Gergely

A magyar képzett migráció a rendszerváltás óta

MAGYAR TUDOMÁNY 169: 5 pp. 603-616., 14 p. (2008)

Folyóiratcikk/Szakcikk (Folyóiratcikk)/Tudományos

nyelv: magyar

Szerkesztőként:

Valóság (folyóirat) 2011-től, szerkesztőként, 2017-2018-ban főszerkesztő-helyettesként, 2018-tól főszerkesztőként

nyelv: magyar

Társszerkesztőként:

Vizi, E. Szilveszter (szerk.); Kucsera, Tamás Gergely (szerk.)

Europe in a World in Transformation

Budapest, Magyar Tudományos Akadémia (2008), 213 p.

Könyv/Konferenciakötet (Könyv)/Tudományos

nyelv: angol

Magyar Művészet (folyóirat) társszerkesztőként, 2013-tól Kulin Ferencsel, 2020-tól Falusi Mártonnal

nyelv: magyar

IV. A doktori értekezés szakirodalmi forrásjegyzéke

IV./1. A szerző korábbi – az értekezés tárgya szerint releváns – írásainak szövegváltozatai, illetve felhasznált kéziratai

2021

A leginkább emberi..., Valóság, 2021/04. 72-75. o.

Száz év szétszakítottság, in: *MÉGIS ÉLÜNK – Trianon 100 – A Magyar Művészeti Akadémia író, költő és irodalomtörténész tagjainak antológiája* (Szerk.: Mezey Katalin), Orpheusz Kiadó Kft., Budapest, 2021 5-6. o.

2020

Hungary Aflame (Magyarország lángokban) – Az 1956. októberi magyar forradalom és szabadságharc fotós, filmes és irodalmi emlékei és eszmetörténeti hatásai, Valóság, 2020/10. 1-15. o.

Felvezető gondolatok a konferencia elé (nyitóelőadás, KÖZSZOLGÁLTATISÁG-MÉDIA-KULTÚRA elnevezésű konferencia, az MMA Irodaháza, Budapest, 2020. szeptember 11., kézirat)

A kultúra igazgatása az elmúlt másfél kormányzati ciklusban és a Nemzeti Kulturális Tanács, Valóság 2020/4. 1-14. o.

2019

Túl művészetén, túl emberen, L'Harmattan, Bp., 2019.

A hazai művészeti kanonizáció nem-művészeti keretei az elmúlt fél évszázadban (habilitációs előadás, Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, 2019. november 18., kézirat)

Szabó Zoltán: A tardi helyzet és a Cifra nyomorúság, in: *Rodostója volt London – Szabó Zoltán-emlékkonferencia*, (A Magyar Művészeti Akadémia konferenciafüzetei), szerk.: Ablonczy László, MMA Kiadó, Budapest, 2019, 55–67. o.

Lectoris salutem!, in: *Transzmisszió: Kiállítás és konferencia* (szerk.: Alapfy László; Stefanovits Péter), Budapest, Magyarország: Magyar Művészeti Akadémia, (2019) pp. 5-6. o.

2018

Kánon, kánon, édes kánon, kánonkép... Elit(ek) és Kánon(ok), *Magyar Művészet*, 2018, 6. évf., 3. sz., 119–123. o.

Protestáns és ökumenikus, in: *A tág haza – Cs. Szabó László emlékkonferencia*, (A Magyar Művészeti Akadémia konferenciafüzetei), szerk.: Ablonczy László, MMA Kiadó, Budapest, 2018, 31–45. o.

Róma örök, in: „*A remény évei*” – *A '60-as – '70-es évek művészete / Értékrendek / Lemaradás komplexus* konferenciakötet, Kepes Intézet, Eger, 2018, 8–11. o.

Tájékoztató a magyar művészeti élet általános helyzetéről, in: *A Magyar Művészeti Akadémia elnökének beszámolója Magyarország Országgyűlése számára, 2016–2017*, MMA, Budapest, 2018. november 22., 109–114. o.

Korábbi Valóságok (előadás, *Valóság 60* ünnepi konferencia, a Magyar Művészeti Akadémia Irodaháza, 2018. december 4-én, kézirat)

2017

A felsőfokú művészeti képzés Magyarországon, (Fundamenta Profunda 2.), MMA MMKI, Budapest, 2017. (Társszerzőként, Szabó Andreával.)

Művészetszociológia – a művészet szociológiája és a szociológia művészete, in: *Magyar Művészet*, 2017, 5. évf., 1. sz., 163–165. o.

2016

„Nem könnyű méltónak lennünk ennyi áldozathoz. De meg kell kísérelnünk...”, in: *Magyar Művészet*, 2016, 4. évf., 4. sz., 145–152. o.

A Magyar Művészeti Akadémia munkájáról, valamint a magyar művészeti élet általános helyzetéről, in: *A Magyar Művészeti Akadémia elnökének beszámolója Magyarország Országgyűlése számára, 2014–2015*, MMA, Budapest, 2016. december 5., 93–95. o.

A művészet és a művészetelmélet kapcsolatának elméleti és gyakorlati kérdései, lehetőségei a XXI. században; in: *Az alkotás szabadsága és a szerzői jog metszéspontjai*, (Fundamenta Profunda 1.), szerk.: Cseporán Zsolt – Kocsis Miklós – Kucsera Tamás Gergely, MMA MMKI, Budapest, 2016, 21–27. o.

Művészet, s emberen túl, in: *Vallás és művészet*, szerk.: Sepsi Enikő, L’Harmattan Kiadó, Budapest, 2016, 693–700. o.

2015

A hazai felsőoktatás – ezen belül a művészeti főiskolai és egyetemi képzés – finanszírozásáról, in: *Magyar Művészet*, 2015, 3. évf., 1. sz., 38–49. o.

Média, in: *Az idők jelei*, szerk.: Hegedűs Zoltán, Lexica Kiadó, Budapest, 2015, 45–47. o.
Művészet – szabadság – humor – erkölcs, in: *Magyar Művészet*, 2015, 3. évf., 3. sz., 158–162. o. (Társszerzőként, Kocsis Miklóssal.)

Vázlatok a magyarországi felsőoktatás finanszírozásának 1990–2013 közötti gyakorlatáról
Pécs, Kodifikátor Alapítvány, 2015. (Második kiadás.)

2014

A Magyar Művészeti Akadémia működésének vizsgálata az Alkotmánybíróság határozatának fényében, in: *Magyar Művészet*, 2014, 2. évf., 3–4. sz., 158–165. o. (Társszerzőként, Kocsis Miklóssal.)

A paradigma fogalmának a művészetek, valamint a művészetelmélet területén való használhatóságáról, in: *Magyar Művészet*, 2014, 2. évf., 1. sz., 106–110. o.

Paradigmán innen, inkommenzurabilitáson túl, azaz magyarul...: Bevezető előadás, in: *Paradigmák a művészetben*, szerk.: Szász László, (A Magyar Művészeti Akadémia konferenciafüzetei), MMA, 2014, 13–23. o.

Vázlatok a magyarországi felsőoktatás finanszírozásának 1990–2013 közötti gyakorlatáról, Kodifikátor Alapítvány, Pécs, 2014.

Tájékoztató a magyar művészeti élet általános helyzetéről, in: *A Magyar Művészeti Akadémia beszámolója Magyarország Országgyűlése számára – 2014 – az alapítástól eltelt időszak köztestületi munkájáról, valamint a magyar művészeti élet általános helyzetéről*, MMA, Budapest, 2014. október 15., 52–65. o.

Túl művészen, túl emberen, in: *Magyar Művészet*, 2014, 2. évf., 2. sz., 137–140.

2013

Összegzés a köztestületként működő Magyar Művészeti Akadémia közel két esztendejéről, in: *Magyar Művészet*, 2013, 1. évf., 1. sz., 12–16. o.

IV./2 Az értekezésben felhasznált szakirodalom

1956 erdélyi mártírjai I. A Szoboszlai-csoport (szerk.: Tófalvi Zoltán), Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2007.

A felsőfokú művészeti képzés Magyarországon, szerk.: Kucsera Tamás Gergely – Szabó Andrea, Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet (továbbiakban: MMA MMKI), Budapest, 2017.

A Fokozatváltás a felsőoktatásban – A teljesítményelvű felsőoktatás fejlesztésének irányvonalai, EMMI-munkaanyag, 2014. október 21-i változat.

Ágh Attila: *A politikatudomány főbb fejlődési irányai*, in: *Politika és politikatudomány* (szerk.: Gallai Sándor – Török Gábor), Aula Kiadó, Bp., 2003., 71-82. o.

A görög művészet világa II. (Szerk.: Szilágyi János György) Budapest, 1962.

A kettős beszéden innen és túl – Művészet Magyarországon 1956–1990, szerk.: Sasvári Edit – Hornyik Sándor – Turai Hedvig. Vince Kiadó, Budapest, 2018.

A magyar filozófia története, in: *A Pallas Nagy Lexikona*, Forrás: <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-pallas-nagy-lexikona-2/m-1120C/magyar-filozofia-tortenete-1146B/>

(letöltve: 2020. november 10.)

A Magyar Művészeti Akadémia beszámolója Magyarország Országgyűlése számára – 2014 – az alapítástól eltelt időszak köztestületi munkájáról, valamint a magyar művészeti élet általános helyzetéről, Magyar Művészeti Akadémia (továbbiakban: MMA), Budapest, 2014. október 15.

A Magyar Művészeti Akadémia elnökének beszámolója Magyarország Országgyűlése számára, 2014–2015, MMA, Budapest, 2016. december 5.

A Magyar Művészeti Akadémia elnökének beszámolója Magyarország Országgyűlése számára, 2016–2017, MMA, Budapest, 2018. november 22.

A művészet szabadsága – alkotmányjogi megközelítésben, szerk.: Kocsis Miklós – Tilk Péter, Kodifikátor Alapítvány, Pécs, 2013.

A művésztől a tömegkultúráig, szerk.: Olay Csaba – Weiss János, L'Harmattan Kiadó – Könyvpont Kiadó, Budapest, 2014.

Albert Camus Essais, Gallimard-Pléiade, Paris, 1974. 1783. I.

Almási Miklós: *Anti-esztétika – Séták a művészetfilozófiák labirintusában*, T-Twins Kiadó, Budapest, 1992.

András Edit: *Kulturális átöltözés – Művészet a szocializmus romjain*, Argumentum Kiadó, Budapest, 2009.

Arendt, Hannah: *A forradalom*, Európa, Bp., 1991.

Arendt, Hannah: *A kultúra válsága*, in: *Múlt és jövő közt*, Osiris Kiadó – Readers Internacional, Budapest, 1995.

Arendt, Hannah: *A sivatag és az oázisok*, Bp., 2002.

Arendt, Hannah: *A világ állandósága és a műalkotás – részlet Az emberi állapotból*. Hozzáférés: http://exsymposium.hu/index.php?tbid=article_page_surfer&csa=load_article&rw_code=hannah-arendt_3433 (letöltve: 2015.05.01.)

- Arendt, Hannah: Előadások Kant politikai filozófiájáról, In: *A sivatag és az oázisok*, Bp., 2002., 225-372. o.
- Aristoteles: *Metafizika* (fordította, bevezetésekkel és magyarázatokkal ellátta: Halasy-Nagy József), Hatágú Síp Alapítvány, Bp., 1992.
- Aron, Raymond: *Tanulmány a szabadságjogokról*, Raymond Aron Társaság, Tanulmány Kiadó, Pécs, 1994.
- Assmann, Jan: *A kulturális emlékezet*, Atlantisz, 1999.
- Assmann, Jan: *Communicative and Cultural Memory*, in: A. Eril – A. Nünning (szerk.) *Cultural Memory Studies. An International and Interdisciplinary Handbook*. Berlin – New York, Walter de Gruyter, 109-118. o.
- Az 1956-os forradalom visszhangja a szovjet tömb országaiban (szerk.: Rainer M. János – Somlai Katalin), 1956-os Intézet, Bp., 2007., in: http://www.rev.hu/rev/htdocs/hu/kiadvanyok/56_os_Intezet_evkonyvek/2006_2007_Evkonyv.pdf (2020. 01. 18.)
- A tág haza – Cs. Szabó László emlékkonferencia*, (A Magyar Művészeti Akadémia konferenciafüzetei), szerk.: Ablonczy László, MMA Kiadó, Budapest, 2018, 31–45. o.
- Az OKM és az állami intézmények között létrejött hároméves (2007–2010) fenntartói megállapodásokban szereplő teljesítménymutatók elemzése és értékelése*, Felsőoktatási Tudományos Tanács, Budapest, 2008.
- Az uniós jog és a magyar jogrendszer viszonya*, szerk.: Tilk Péter, PTE Állam- és Jogtudományi Kar, Pécs, 2016.
- Barcsay Jenő: *Művészeti anatómia*, Corvina Kiadó, Budapest, 1968.
- Békés Gellért: *Beszélgetés a 75 éves Cs. Szabó Lászlóval*, in: *Katolikus Szemle*, 1980, 32. évf., 4. sz. (Külföldi Katolikus Akció, Róma.)
- Beszélgetés Szabó Zoltánnal*, in: Szabó Zoltán: *Nyugati vártán*, 2. köt., Osiris Kiadó – Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem, Budapest, 2011.
- Bolvári-Takács Gábor: *A művészetpolitika mechanizmusai – Interpretációk és források a Kádár-korszak értelmezéséhez*, Gondolat Kiadó, Bp., 2020.
- Borbándi Gyula: *A magyar népi mozgalom – A harmadik reformnemzedék*, Püski Kiadó, Budapest, 1989, 203–245. o.
- Boros János: *A művészet intézményfilozófiája* in: *Valóság* 2021. február 108-116. o.
- Boros János: *Filozófiaművészet*, MMA MMKI, Bp., 2020.
- Bourdieu, Pierre: *A tudomány tudománya és a reflexivitás*, Gondolat Kiadó, Budapest, 2005.
- Braun Róbert: *A falu lélektana*. Hozzáférés: http://mtdaportal.extra.hu/books/A_falu_lelektana.pdf (letöltve: 2018.05.03.)
- Bultmann, Rudolf: *Történelem és eszkatalógia*, Atlantisz Könyvkiadó, Budapest, 1994.
- Cs. Szabó László: *A Chartres-i rózsza*, in uő: *A tág haza – Összegyűjtött versek*, szerk., jegyz., utószó Czigány Lóránt, Könyves Kálmán Kiadó, Budapest, 1995.
- Cs. Szabó László: *A tág haza – Összegyűjtött versek*, szerk., utószó, jegyz. Czigány Lóránt, Könyves Kálmán Kiadó, Budapest, 1995.
- Cs. Szabó László: *A vonakodó vértanú – Morus Tamás*, in uő: *Shakespeare – Esszék*, Gondolat Kiadó, Budapest, 1987.
- Cs. Szabó László: *Azért is! – Három beszélgetés Urbán Györggyel*, in uő: *Hűlő árnyékban*, Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem, Bern, 1982.
- Cs. Szabó László: *Ember és műfaj – Beszélgetés Siklós Istvánnal a Római muzsika megjelenésekor*, in uő: *Két tükör közt – Beszélgetések*, Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem, Basel, 1977.
- Cs. Szabó László: *Kint és bent – Beszélgetés Békés Gellérttel*, in uő: *Hűlő árnyékban*, Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem, Bern, 1982.
- Cs. Szabó László: *Műhely a Mewsban – Második beszélgetés Peéry Rezsővel*, in uő: *Két tükör közt – Beszélgetések*, Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem, Basel, 1977.
- Cs. Szabó László: *Számvetés a hármass határon*, in: *Csak tiszta forrásból*, szerk.: Szépfalusi István, Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem, Bern, 1980.
- Cs. Szabó László: *Távolsági beszélgetés – Hegyi Bélával*, in uő: *Hűlő árnyékban*, Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem, Bern, 1982.

- Cseporán Zsolt – Kocsis Miklós: *Az Alkotmánybíróság határozata a Magyar Művészeti Akadémiáról*, in: *Jogesetek Magyarázata* (JeMa), 2014, 4. sz. 3–8. o.
- Cseporán Zsolt: *A művészeti élet alkotmányjogi keretei Magyarországon*, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, Pécs, 2017.
- Cseporán Zsolt: *A művészeti felsőoktatás alkotmányjogi keretei*, in: *Új Magyar Közigazgatás*, 2017, 4. sz., 23–29. o.
- Cseporán Zsolt: *Művészet és emberi jogok*, in: *Jura*, 2015, 2. sz., 20–27. o.
- Csillag a máglyán – Kerekasztal beszélgetés a dráma német megjelenése alkalmából*, in: *Csak tiszta forrásból*, szerk. Szépfalusi István, Európai Protestáns Szabadegyetem, Bern, 1980.
- Danto, Arthur C.: *Történetek a művészet végéről*, in: Pernecky Géza: *A művészet vége?*, in: *Európa Füzetek*, 1999, 1. sz. Hozzáférés: <http://mek.oszk.hu/01600/01654/01654.htm#3> (letöltve: 2015.11.15.)
- Demeter Tamás: *A szociológizáló hagyomány – A magyar filozófia főárama a XX. században.*, Századvég, Bp., 2011.
- Descartes, René: *Értekezés a módszerről*, (Második rész), S.L., IKON, 1992 (ford.: Szemere Samu, a szöveget gondozta és a kiegészítő fejezeteket írta: Boros Gábor)
- Dilthey, Wilhelm: *A hermeneutika keletkezése* (ford.: Erdélyi Ágnes) in: Wilhelm Dilthey: *A történelmi világ felépítése a szellemtudományokban* (szerk.: Erdélyi Ágnes) Gondolat, Budapest, 1974. 469-494. o.
- Dilthey, Wilhelm: *A történelmi világ felépítése a szellemtudományokban* (szerk.: Erdélyi Ágnes) Gondolat, Budapest, 1974.
- Dilthey, Wilhelm: *Bevezetés a szellemtudományokba*, in: Wilhelm Dilthey: *A történelmi világ felépítése a szellemtudományokban*, Gondolat Kiadó, Budapest, 2003.
- Eco, Umberto: *A nyitott mű – Válogatott tanulmányok*, Gondolat Kiadó, Budapest, 1976.
- Edelman, Murray: *A politika szimbolikus valósága*, L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2004.
- Együtt – Az 1956-os forradalom és a határon túli magyarok.* (szerk.: Szesztay Ádám), Lucidius Kiadó, Bp., 2006.
- Eliade, Mircea: *Az örök visszatérés mítosza*, Európa Könyvkiadó, Budapest, 1998.
- Fehér M. István: *A kerekded kör, avagy a filozófia nagyságáról és nyomorúságáról – Martin Heidegger filozófiafelfogása a húszas években*, in: Fehér M. István: *Filozófia, történet, értelmezés Hermeneutikai tanulmányok (2000-2020) III.*, L'Harmattan, Bp., 2020., 13-28. o.
- Fehér M. István: *Filozófia, történet, értelmezés Hermeneutikai tanulmányok (2000-2020) III.*, L'Harmattan, Bp.
- Fejtő Ferenc: *Raymond Aronról*, in: *Európai utas – Az Európai Együttműködés Folyóirata*, 2001/2, 43. szám., in: <http://www.hhrf.org/europaiutas/20012/17.htm> (letöltés: 2016. szeptember 23.)
- Feyerabend, Paul: *A módszer ellen*, Atlantisz Kiadó, Budapest, 2002.
- Friedman, Ken: *Fluxus és társai, 1992–1997.* Hozzáférés: <http://www.artpool.hu/Fluxus/Friedman/Fluxushu.html> (letöltve: 2013.10.30.)
- Fukuyama, Francis: *Bizalom – A társadalmi erények és jólét megteremtése*, Európa Könyvkiadó, Bp., 1997.
- Funding of Education in Europe: The Impact of the Economic Crisis*, Hozzáférés: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/147EN.pdf (letöltve: 2013. 03.31.)
- Furet, François: *A forradalomról*, Európa Könyvkiadó, Bp., 2006.
- Fülep Lajos: *Új művészi stílus*, in: *Új művészet forradalmától a nagy forradalomig – Cikkek, tanulmányok*, 1. köt., *Egybegyűjtött írások I. (1902–1908)*, szerk.: Timár Árpád, Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1974, 487–517. o.
- Fricz Tamás: *Átmenetek a kommunizmus-szocializmusból a demokráciába Közép- és Kelet-Európában*, in: *Rendszerváltás 1989* (szerk.: M. Kiss Sándor) Antológia Kiadó, Lakitelek, 2014., 40-56. o.
- Frenyó Zoltán: *A filozófusok szenátusa és a nemzet filozófiája – Szempontok a magyar filozófiai kánon problémájához*, in: http://www.magyarszemle.hu/cikk/20201022_a_filozofusok_szenatusa_es_a_nemzet_filozofiaja_szempontok_a_magyar_filozofiai_kanon_problemajahoz (letöltve: 2020. november 08.)
- Gadamer, Hans-Georg: *Igazság és módszer*, (fordította és az utószót írta: Bonyhai Gábor) Gondolat Kiadó, Budapest, 1984.

Galasi Péter – Varga Júlia: *Hallgatói létszám és munkaerőpiac*, Felsőoktatási Kutatóintézet, Budapest, 2006, 132. o. Hozzáférés: http://www.hier.iif.hu/hu/konf/galasi-varga_10-09.pdf (letöltve: 2014.10.30.)

Görömbei András: *Két rendszerváltó vers*, in: <http://www.jamk.hu/ujforras/030909.htm> (letöltve: 2020. január 12.)

Guardini, Romano: *Az újkor vége, A hatalom*, (XX. századi keresztény gondolkodók 7.), Vigilia Kiadó, Budapest, 1994.

Gyönyörű ez a mai nap – A nyolcvanas és a kilencvenes évek magyar művészete – történet és elmélet, szerk.: Markója Csilla, Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete, S. L., Budapest, 2003.

György Péter: *A Forrásnál (A műalkotásfogalmak átváltozásának őstörténete)*, in: *Konstellációk – Művészetelméleti tanulmányok* (szerk.: Darida Veronika), ELTE Eötvös Kiadó, Bp., 2017., 193-203. o., in: https://www.eltereader.hu/media/2017/06/Somlyo_60_READER1.pdf (letöltve: 2021. április 08.)

György Péter: *A hatalom képzete – Állami kultúra és művészet 1957 és 1980 között*, Magvető Kiadó, Budapest., 2014.

György Péter: *Az elsüllyedt sziget*, Képzőművészeti Kiadó, Budapest, 1992.

Habermas, Jürgen – Ratzinger, Joseph: *A szabadelvű állam morális alapjai*, Barankovics István Alapítvány – Gondolat Kiadó, Budapest, 2007.

Hafner, Emilie M.: *The New Reality in Art and Science in Comparative Studies Society and History*, 11 (1969), 385–397. o.

Hauser Arnold: *Találkozásaim Lukács Györggyel*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1978.

Hegel, Georg W. F.: *Esztétika*, Gondolat Kiadó, Budapest, 1979.

Heidegger, Martin: *Levél a „humanizmusról”*, in: Martin Heidegger: *Útjelzők* (Szerk.: Pongrácz Tibor, ford.: Ábrahám Zoltán és társai), Osiris Kiadó, Budapest, 2003, 293–334. o.

Heidegger, Martin: *Már csak egy Isten menthet meg bennünket*, Spiegel-interjú, 1966. szeptember 23. Hozzáférés: <http://www.cab.u-szeged.hu/local/gondolatjel/931/heideg.html> (letöltve: 2014.01.21.)

Heidegger, Martin: *Mi a metafizika?*, in: Martin Heidegger: *„Költőien lakozik az ember” – Válogatott írások*, T-Twins Kiadó, Budapest, 1994.

Heidegger, Martin: *Útban a nyelvhez*, Helikon Kiadó, Budapest, 1991.

Heidegger, Martin: *Útjelzők* (Szerk.: Pongrácz Tibor, ford.: Ábrahám Zoltán és társai), Osiris Kiadó, Budapest, 2003.

Hell Judit – Lendvai L. Ferenc – Percz László: *Magyar filozófia a XX. században II.*, Áron Kiadó, Bp., 2001.

Hoffmann-Krayer, Eduard: *Die Volkskunde als Wissenschaft*, Amberger, Zürich, 1902.

Horcheimer, Max – Adorno, Theodor W.: *A felvilágosodás dialektikája*, Gondolat Kiadó – Osiris Kiadó, Budapest, 1995.

Hornyik Sándor: *Piaci viszonyok. A kulturális ellenállás narratívázása és archiválása a magyarországi képzőművészetben 1949 után*, in: *Kulturális ellenállás a Kádár-korszakban – Gyűjtemények története* (szerk.: Apor Péter, Bódi Lóránt, Horváth Sándor, Huhák Melinda, Scheibner Tamás), MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, Bp., 2018., 21-40. o.

Horváth György: *A művészek bevonulása – A képzőművészet politikai irányításának története 1954–1992*, Corvina Kiadó, Budapest, 2015.

Hume, David: *Tanulmány az erkölcs alapelveiről*, Osiris Kiadó, Budapest, 2003.

Huntington, Samuel P.: *A civilizációk összecsapása és a világrend átalakulása*, Európa, Bp., 2004.

Husserl, Edmund: *A filozófia mint szigorú tudomány*, Kossuth Kiadó, Budapest, 1993.

Husserl, Edmund: *Az európai tudományok válsága I-II.*, Atlantisz, Bp., 1998.

Illyés Gyula: *Puszták népe*, Századvég Kiadó, Budapest, 1993.

Jaspers, Karl: *Bevezetés a filozófiába*, Európa Könyvkiadó, Bp., 1987.

Jászi Oszkár: *Leszámolás – beszámolás nélkül*, in: *Századunk*, 1938. március–április.

Kant, Immanuel: *A vallás a pusztá ész határain belül és más írások*, Gondolat Kiadó, Budapest, 1980.

Kecskés D. Gusztáv: *A francia politikai pártok állásfoglalásai az 1956-os magyar forradalom kapcsán*, in: *AETAS* 21. évf. 2006. I. 5-18. o.

Kerényi Károly: *Halhatatlanság és Apollón-vallás – Ókortudományi tanulmányok, 1918–1943*, Magvető Kiadó, Budapest, 1984.

Kerényi Károly: *Hermész, a lélekvezető*, (Mérleg), Európa Könyvkiadó, Budapest, 1984.

Kerényi Károly: *Valláslélektan és antik vallás*, in: Kerényi Károly: *Halhatatlanság és Apollón-vallás – Ókortudományi tanulmányok, 1918–1943*, Magvető Kiadó, Budapest, 1984, 263–275. o.

Kirk, Russel: *Amerika brit kultúrája*, MMA Kiadó, Bp., 2020. (ford.: Pásztor Péter)

Kocsis Miklós – Kucsera Tamás Gergely: *A kultúraigazgatás aktuális közjogi és közpolitikai kérdéseiről – A Magyar Művészet Akadémia megjelenéséhez kapcsolódóan*, in: *A művészet szabadsága – alkotmányjogi megközelítésben*, szerk.: Tilk Péter – Kocsis Miklós, Kodifikátor Alapítvány, Pécs, 2013, 9–28. o.

Kocsis Miklós – Kucsera Tamás Gergely: *A Magyar Művészeti Akadémia működésének vizsgálata az Alkotmánybíróság határozatának fényében*, in: *Magyar Művészet*, 2014, 2. évf., 3–4. sz., 158–165. o.

Kocsis Miklós – Kucsera Tamás Gergely: *Művészet – szabadság – humor – erkölcs*, in: *Magyar Művészet*, 2015, 3. évf., 3. sz., 158–162. o.

Kocsis Miklós: *A művészeti igazgatás tagállami és hazai trendjei*, in: *Az uniós jog és a magyar jogrendszer viszonya*, szerk.: Tilk Péter, Pécs, PTE Állam- és Jogtudományi Kar, 2016, 135–146. o.

Koltay András: *Tíz tanulmány a szólásszabadságról*, Libri Kiadó, Budapest, 2018.

Konstellációk – Művészetelméleti tanulmányok (szerk.: Darida Veronika), ELTE Eötvös Kiadó, Bp., 2017., in: https://www.eltereader.hu/media/2017/06/Somlyo_60_READER1.pdf (letöltve: 2021. április 08.)

Kosáry Domokos: *Magyarország Európa újabbkori politikai rendszerében*, in: Kosáry Domokos: *A magyar és európai politika történetéből*, Osiris Kiadó, Bp., 2001. 129-156. o.

Kosáry Domokos: *A magyar és európai politika történetéből*, Osiris Kiadó, Bp., 2001.

Koselleck, Reinhart: *A forradalom újkori fogalmának történeti kritériumai*, in: Reinhart Koselleck: *Elmúlt jövő. A történeti idők szemantikája*. Atlantisz, Bp., 2003.

Koselleck, Reinhart: *Elmúlt jövő. A történeti idők szemantikája*. Atlantisz, Bp., 2003.

Kovács Dávid: *A kádári politika és a nemzeti identitás – A viszonyrendszer értelmezései*, in: Kovács Dávid: *Nemzetfelfogás és történelemszemlélet a 20. századi Magyarországon*, Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2017, 153–170. o.

Kovács Dávid: *Nemzetfelfogás és történelemszemlélet a 20. századi Magyarországon*, Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2017.

Klenjánszky Sarolta: *Az 1956-os magyar forradalom és leverésének visszhangja a francia kommunista pártban*, in: *AETAS* 21. évf. 2006. I. 19-37. o.

Közelítések a magyar filozófia történetéhez – Magyarország és a modernitás. (Mester Béla – Percz László) szerk., Áron Kiadó, Bp., 2004.

Közyűlésen és közgyűlés után, (*Beszélő* 1987/1.), in: <http://beszelo.c3.hu/cikkek/kozgyulesen-es-kozgyules-utan> (letöltve: 2019. december 20.)

Kucsera Tamás Gergely: *A hazai felsőoktatás – ezen belül a művészeti főiskolai és egyetemi képzés – finanszírozásáról*, in: *Magyar Művészet*, 2015, 3. évf., 1. sz., 38–49. o.

Kucsera Tamás Gergely: *A hazai művészeti kanonizáció nem-művészeti keretei az elmúlt fél évszázadban* (habilitációs előadás, Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, 2019. november 18., kézirat) *A leginkább emberi...*, Valóság, 2021/04. 72-75. o.

Kucsera Tamás Gergely: *A Magyar Művészeti Akadémia munkájáról, valamint a magyar művészeti élet általános helyzetéről*, in: *A Magyar Művészeti Akadémia elnökének beszámolója Magyarország Országgyűlése számára, 2014–2015*, MMA, Budapest, 2016. december 5., 93–95. o.

Kucsera Tamás Gergely: *A művészet és a művészetelmélet kapcsolatának elméleti és gyakorlati kérdései, lehetőségei a XXI. században*, in: *Az alkotás szabadsága és a szerzői jog metszéspontjai*, (Fundamenta Profunda 1.), szerk.: Cseporán Zsolt – Kocsis Miklós – Kucsera Tamás Gergely, MMA MMKI, Budapest, 2016., 21–27. o.

Kucsera Tamás Gergely: *A paradigma fogalmának a művészetek, valamint a művészetelmélet területén való használhatóságáról*, in: *Magyar Művészet*, 2014, 2. évf., 1. sz., 106–110. o.

Kucsera Tamás Gergely: *Felvezető gondolatok a konferencia elé* (nyitóelőadás, KÖZSZOLGÁLTATISÁG-MÉDIA-KULTÚRA elnevezésű konferencia, az MMA Irodaháza, Budapest, 2020. szeptember 11., kézirat)

Kucsera Tamás Gergely: *Kánon, kánon, édes kánon, kánonkép... – Elit(ek) és Kánon(ok)*, in: *Magyar Művészet*, 2018., 6. évf., 3. sz., 119–123. o.

Kucsera Tamás Gergely: *Korábbi Valóságok* (előadás, *Valóság 60* ünnepi konferencia, a Magyar Művészeti Akadémia Irodaháza, 2018. december 4-én, kézirat)

- Kucsera Tamás Gergely: *Lectoris salutem!*, in: *Transzmisszió: Kiállítás és konferencia* (szerk.: Alapfy László; Stefanovits Péter), Budapest, Magyarország: Magyar Művészeti Akadémia, (2019.) pp. 5-6. o.
- Kucsera Tamás Gergely: *Média*, in: *Az idők jelei*, szerk.: Hegedűs Zoltán, Lexica Kiadó, Budapest, 2015., 45–47. o.
- Kucsera Tamás Gergely: *Művészet, s emberen túl*; in: *Vallás és művészet*, szerk.: Sepsi Enikő, L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2016., 693–700. o.
- Kucsera Tamás Gergely: *Művészetszociológia – a művészet szociológiája és a szociológia művészete*, in: *Magyar Művészet*, 2017, 5. évf., 1.sz., 163–165. o.
- Kucsera Tamás Gergely: „Nem könnyű méltónak lennünk ennyi áldozathoz. De meg kell kísérelnünk...”, in: *Magyar Művészet* 2016/4. pp. 145–152. o.
- Kucsera Tamás Gergely: *Összegzés a köztestületként működő Magyar Művészeti Akadémia közel két esztendejéről*, in: *Magyar Művészet*, 2013., 1. évf., 1. sz., 12–16. o.
- Kucsera Tamás Gergely: *Paradigmán innen, inkommenzurabilitáson túl, azaz magyarul...*: Bevezető előadás, in: *Paradigmák a művészetben*, (A Magyar Művészeti Akadémia konferenciafüzetei), szerk.: Szász László, MMA, Budapest, 2014., 7., 13–23.
- Kucsera Tamás Gergely: *Protestáns és ökomenikus*, in: *A tág haza – Cs. Szabó László emlékkonferencia*, szerk. Ablonczy László, MMA Kiadó, Budapest, 2018., 31–45. o.
- Kucsera Tamás Gergely: *Róma örök*, in: „A remény éve” – A '60-as-'70-es évek művészete / *Értékrendek / Lemaradás komplexus*, (konferenciakötet), Kepes Intézet, Eger, 2018., 8–11. o.
- Kucsera Tamás Gergely: *Szabó Zoltán: A tardi helyzet és a Cifra nyomorúság*, in: *Rodostója volt London – Szabó Zoltán-emlékkonferencia*, (A Magyar Művészeti Akadémia konferenciafüzetei), szerk. Ablonczy László, MMA Kiadó, Budapest, 2019., 55–67. o.
- Kucsera Tamás Gergely: *Tájékoztató a magyar művészeti élet általános helyzetéről*, in: *A Magyar Művészeti Akadémia beszámolója Magyarország Országgyűlése számára – 2014 – az alapítástól eltelt időszak köztestületi munkájáról, valamint a magyar művészeti élet általános helyzetéről*, MMA, Budapest, 2014. október 15., 52–65. o.
- Kucsera Tamás Gergely: *Tájékoztató a magyar művészeti élet általános helyzetéről*, in: *A Magyar Művészeti Akadémia elnökének beszámolója Magyarország Országgyűlése számára, 2016–2017*, MMA, Budapest, 2018. november 22., 109–114. o.
- Kucsera Tamás Gergely: *Túl művészet, túl emberen*, in: *Magyar Művészet*, 2014, 2. évf., 2. sz., 137–140. o.
- Kucsera Tamás Gergely: *Vázlatok a magyarországi felsőoktatás finanszírozásának 1990–2013 közötti gyakorlatáról*, Kodifikátor Alapítvány, Pécs, 2014.
- Kuhn, S. Thomas: *A tudományos forradalmak szerkezete*, Gondolat Kiadó, Budapest, 1984.
- Kuhn, S. Thomas: *The Essential Tension*. The University of Chicago, 1977
- Kulin Ferenc: *A Kádár-korszak kultúrpolitikájának politikatörténeti háttere*, in: Kulin Ferenc: *Forradalom helyett*, Magyar Szemle Könyvek, Bp., 2018., 180-191. o.
- Kulin Ferenc: *Forradalom helyett*, Magyar Szemle Könyvek, Bp., 2018.
- Kulka, Tomás: *Giccs és művészet* (ford.: Pálfalusi Zsolt), MMA Kiadó, Bp., 2020.
- Kulturális ellenállás a Kádár-korszakban – Gyűjtemények története* (szerk.: Apor Péter, Bódi Lóránt, Horváth Sándor, Huhák Melinda, Scheibner Tamás), MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, Bp., 2018.
- Kristóf Luca: *Véleményformálók – Hírnév és tekintély az értelmiségi elitben*, L'Harmattan, Bp., 2014.
- Lakatos Imre tudományfilozófiai írásai*, Atlantisz Kiadó, Budapest, 1997.
- Lakossági internethasználat – online piacfelmérés 2013*, NMHH. Forrás: http://nmhh.hu/dokumentum/162930/lakossagi_internethasznalat_kutatasi_osszefoglalo_2013.pdf (letöltés: 2016.02.20.)
- Lasch, Christopher: *The Revolt of the Elites and the Betrayal of Democracy*. W. W. Norton & Company, 1995., New-York–London
- Leddy, Thomas: *Rendkívüli és mindennapi – A hétköznapi élet esztétikája*, MMA Kiadó, Bp., (ford.: Pápay György)
- Lehmann, Annette Jael: *Kunst und Neue Medien. Ästhetische Paradigmen seit den sechziger Jahr*, Narr Francke Attempto Verlag GmbH + Co. KG, 2008. Hozzáférés: <http://www.narr-shop.de/media/leseproben/33367.pdf> (letöltve: 2013. 10.30.)
- Lorenz, Konrad: *A civilizált emberiség nyolc halálos bűne*, IKVA Kiadó, Budapest, 1994.

- Löwenthal, Leo: *Irodalom és társadalom – Könyv a kultúrában*, Gondolat Kiadó, Budapest, 1973.
- Löwith, Karl: *Világtörténelem és üdvtörténet – A történelemfilozófia teológiai gyökerei*, Atlantisz Könyvkiadó, Budapest, 1996.
- Lukács György: *Az esztétikum sajátossága*, Magvető Kiadó, Budapest, 1969.
- MacIntyre, Alasdair: *Az erény nyomában – Erkölcselméleti tanulmány*, Osiris Kiadó, Budapest, 1999.
- Magyar Statisztikai Évkönyv 2012*, KSH, Budapest, 2013, 154. o. Hozzáférés: http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/evkonyv/evkonyv_2012.pdf (letöltve: 2014.10.30.).
- Manent, Pierre: *Politikai filozófia felnőtteknek*, Osiris Kiadó, Budapest, 2003.
- Marosi Ernő: *A tudományosság modelljei a művészettörténet-írásban*, in: Marosi Ernő: „Fénylik a mű nemesen” – *Válogatott írások a középkori művészet történetéről I.*, Martin Optz Kiadó – Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat, Bp., 2020., 54-61. o.
- Marosi Ernő: „Fénylik a mű nemesen” – *Válogatott írások a középkori művészet történetéről I.*, Martin Optz Kiadó – Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat, Bp., 2020.
- Matteucci, Giovanni: *Everyday Aesthetics and aestheticization: reflectivity in perception*, in: *Italian Journal of Aesthetics*, 2018/2. sz. Hozzáférés: <http://mimesisedizioni.it/journals/index.php/studi-estetica/article/view/535/911> (letöltve: 2019.02.01.)
- McLuhan, Marshall: *A Guttenberg-galaxis – A tipográfiai ember létrejötte*, Trezor Kiadó, Budapest, 2001.
- Medveczky Attila: *Az értékes fénykép nem ég el*, in: *Magyar Fórum*, 2012. július 19. 10. o.
- Mészáros András: *Diskurzusmodellek a magyar filozófia történetében*, Magyar Tudomány, 2015/1., in: <http://www.matud.iif.hu/2017/07/10.htm> (letöltve: 2020. november 10.)
- Molnár Attila [Károly] *A tudatreformáló és a vallásszociológia elvarázslása*, in: *Valóság*, 1995, 38. évf., 8. sz., 1–17. o.
- Molnár Tamás: *Filozófusok istene*, Európa Könyvkiadó, Budapest, 1996.
- Molnár Tamás: *Utópia – örök eretnokség*, Szent István Társulat, Budapest, 1993.
- Nagy, J. Endre: *Magyar államélet a XIX. században II.: Európai perspektíva a forradalom után: Eötvös József (1813-1871)* Jogtörténeti Szemle: 2, pp. 65-72., 8 p. (2018)
- Naumann, Hans: *Grundzüge der deutschen Volkskunde*, Leipzig, Quelle und Meyer, 1922.
- Némedi Dénes: *Johan Heilbron: The Rise of Social Theory*, Cambridge: Polity Press, 1995 (első, holland nyelvű kiadása: 1990), in: <https://szociologia.hu/dynamic/9702nemedi.htm> (letöltve: 2021. április 8.)
- Nietzsche, Friedrich W.: *A vándor és árnyéka*, Göncöl Kiadó, Budapest, 1990.
- Nietzsche, Friedrich W.: *A vidám tudomány*, Holnap Kiadó, Budapest, 1994.
- Nietzsche, Friedrich W.: *Adalék a morál genealógiájához – Vitairat a legutóbb közreadott „Jón és gonoszon túl” kiegészítéseként és magyarázatoként*, Budapest, Holnap Kiadó, 1996.
- Ortega y Gasset, José: *A tömegek lázadása*, Pont könyvkereskedés, Budapest, 1995.
- Ortega y Gasset, José: *Az „emberi” kiesése a művészetből*, Hatágú Síp Alapítvány, Budapest, 1993.
- Erwin Panofsky, Erwin: *Az emberi arányok stílustörténete*, Magvető, 1976.
- Papp Zoltán: *Az ízlés dolga – Kant közös érzékének ismeretelméleti funkciójáról*, in: *Magyar Filozófiai Szemle* 2020/3 (64. évfolyam) 49-70. o.
- Pál-Antal Sándor: *Áldozatok – 1956 – A forradalmat követő megtorlások a Magyar Autonóm Tartományban*, Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2006.
- Perecz László: *Négy kísérlet a magyar filozófia elmaradottságának diskurzusáról*, Magyar Tudomány, 2015/1., in: <http://www.matud.iif.hu/2015/01/12.htm> (letöltve: 2020. november 10.)
- Perneczky Géza: „A művészet vége” – *baleset vagy elmélet?*, in: Perneczky Géza: *A művészet vége?, Európa Füzetek*, 1999/1. sz. Hozzáférés: <http://mek.oszk.hu/01600/01654/01654.htm#1> (letöltve: 2015.11.15.)
- Pécsi Györgyi: *A művészeti könyvkiadás gyakorlata*, in: *Valóság* 2021/4., 76-80. o.
- Pécsi Györgyi: *Honvágy egy hazáért – Identitásváltozások a rendszerváltozások után induló erdélyi és vajdasági írók műveiben*, in: *Honvágy egy hazáért*, Nap Kiadó, Bp., 2019. 7-27. o.
- Pécsi Györgyi: *Honvágy egy hazáért*, Nap Kiadó, Bp., 2019.
- Pilinszky János: *Egy lírikus naplójából*, in: *Új Ember*, 1971. július 11.
- Pokol Béla: *Szuverenisták kontra föderalisták – Demokrácia a jurisztokráciával szemben*. Századvég kiadó, Bp., 2020.
- Politika és politikatudomány* (szerk.: Gallai Sándor – Török Gábor), Aula Kiadó, Bp., 2003.

- Platón: *Menón* (ford.: Kerényi Grácia), in: *Platón összes művei I.*, Európa Könyvkiadó, Bp., 1984., 643-724. o.
- Platón összes művei I-III.*, Európa Könyvkiadó, Bp., 1984.
- Pléh Csaba: *Két klasszikus konstruktív emlékezetelmélet mai relevanciája*, in: *Magyar Filozófiai Szemle* 2019/3., 11-45. o.
- P. Szabó Ernő: *Haris László*, HUNGART, Debrecen, 2013.
- Radnóti Sándor: *Jöjj és láss! – A modern művészetfogalom keletkezése Winckelmann és a következmények*, Atlantisz Kiadó, Budapest, 2010.
- Rahner, Karl: *A hit alapjai, Bevezetés a kereszténység fogalmába*, Agapé Kiadó, Szeged, 1998.
- Rendszerváltás 1989* (szerk.: M. Kiss Sándor) Antológia Kiadó, Lakitelek, 2014.
- Riesman, David: *A magányos tömeg*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Bp., 1968. (ford.: Szelényi Iván)
- Rudolf, Otto: *A szent*, Osiris Kiadó, Budapest, 1997.
- Sárközy Mátyás: *Csé*, Budapest, Kortárs Kiadó, Budapest, 2014.
- Scheibner Tamás: *Három hagyomány az angol-amerikai eszmetörténet-írásban* in: https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/38308/Három_hagyomany_az_angol_amerikai_eszmet_2_15_u.pdf?sequence=1&isAllowed=y (letöltve: 2021. április 4.)
- Schmitt, Carl: *A politikai fogalma*, Osiris Kiadó – Pallas Stúdió – Attraktor Kiadó, Budapest, 2002.
- Scruton, Roger: *A szépről*, MMA Kiadó, Bp., 2019. (ford.: Orosz István)
- S. Király Béla: *Túl az óperencián*, in: *Magyar Szemle* (Új Folyam XXIX. 9-10. szám), 2020. szeptember-október 103-107. o.
- Spengler, Oswald: *A Nyugat alkonya – A világtörténelem morfológiájának körvonalai*, 2. köt., Európa Kiadó, Budapest, 1995.
- Szabó Zoltán: *A tardi helyzet – Cifra nyomorúság*, Akadémiai Kiadó – Kossuth Könyvkiadó – Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1986.
- Szabó Zoltán: *Jegyzetlapok* [2], in: Szabó Zoltán: *Nyugati vártán*, 2. köt., Osiris Kiadó – Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem, Budapest, 2011.
- Szabó Zoltán: *Néhány szó a népi forradalmiság múltjáról és jövőjéről*, in: *Új Látóhatár*, 1958, 1. sz.
- Szabó Zoltán: *Társadalomkutatás*, in: *Fiatál Magyarság*, 1934. november.
- Szokolczay Lajos: *Határon túli magyar képzőművészet*, in: *Hitel* 2020. augusztus 62-75. o.
- Szokolczay Lajos: *Jövőkép – gyerekszemmel – Beszélgetés Haris László fotóművésszel*. Eredeti megjelenés: *Magyar Napló* 2006. október XVIII. évfolyam 10. szám, in: <https://sites.google.com/site/mitcsinaltam56ban/home/03-irodalmi-szakasz/szokolczay-lajos-joevokep-gyerekszemmel> (letöltve: 2019. december 27.)
- Szegedy-Maszácz Mihály: *Szó, Zene, Kép – A művészetek összehasonlító vizsgálata*, Kalligram Kiadó, Pozsony, 2007.
- Szemadám György: *Nagy Gáspár emlékének* (vers, kéziratban, 2013.)
- Szent Művészet – Tanulmányok az ars sacra köréből*, szerk. Cs. Varga István, Xénia Könyvkiadó, 1994.
- Tillich, Paul: *Lébtárság*, Teológiai Irodalmi Egyesület, Budapest, 2000.
- Tocqueville, Alexis de: *Az amerikai demokrácia*, Európa Könyvkiadó, Budapest, 1993.
- Tóth Gábor: *A tömeg- és az elit művészet esztétikai jelentése Ortega, Spengler és Walter Benjamin filozófiájában*, L'Harmattan Kiadó – MMA MMKI, Budapest, 2016.
- Vácz Tamás: *A tárgyi helyzet*, Kozmosz Könyvek, Budapest, 1988.
- Vallásfilozófia Magyarországon – A hazai egyházak szellemi helyzete*, A Magyar Tudományos Akadémia Filozófia Intézete – Áron Kiadó, Budapest, 1995.
- Valuch Tibor: *Magyarország társadalomtörténete – a XX. század második felében*, Osiris Kiadó, Budapest, 2002.
- Vanyó László: *Az ókeresztény egyház irodalma I. – Az első három század*, Jel Kiadó, Budapest, 2000.
- Vasy Géza: *Júdasfa és maszkabál* (Nagy Gáspár: A fiú naplójából), *Napóra* 1990. 10. sz. 9–13. o., in: <http://nagygáspár.hu/honlap/irasok/judasfa-es-maszkabal/> (letöltve: 2019. december 21.)
- Weber, Max: *A szociológiai és közgazdasági tudományok „értékmentességének” értelme*, in: *Állam, politika, tudomány*, KJK, Budapest, 1970, 74–125. o.
- Weber, Max: *A társadalomtudományi és társadalompolitikai megismerés 'objektivitása'*, in: *Állam, politika, tudomány*, KJK, Budapest, 1970, 9–73. o.
- Weber, Max: *Állam, politika, tudomány*, KJK, Budapest, 1970.

Wölfflin, Heinrich: *Művészettörténeti alapfogalmak – A stílus fejlődésének problémája az újkori művészetben*, Magyar Könyvklub, Budapest, 2001.

Internetes források

Földváryné Dr. Kiss Réka: *1956: szimbólumok, hangsúlyok, értelmezések*, in: <file:///C:/Users/kissr/Downloads/5c24d0cfe97c6-european-remembrance-2012-16.pdf> (letöltve:2020. 02. 01.)

<http://content.time.com/time/covers/0,16641,19570107,00.html> (letöltve: 2019. december 21.)

http://eduline.hu/felsooktatas/2011/3/22/20110321_muveszeti_egyetem_foiskola_rangsor (letöltve: 2014.10.31.)

<http://nagygaspar.hu/honlap/versek/oroknyar-elmultam-9-eves/?vk=1185> (letöltve: 2020. január 12.)

http://www.felvi.hu/felveteli/ponthatarok_rangsorok/rangsorok/rangsor_helyett_muveszeti_intezmenyek/?itemNo=2 (letöltve: 2014. 10.28.)

https://www.filmportal.de/film/ungarn-in-flammen_e82da7acd98545798ec856a88c7a61a8 (letöltve: 2019. december 21.)

<https://www.youtube.com/watch?v=d1o0ZeSzoXk> (letöltve: 2019. december 23.)

<https://www.youtube.com/watch?v=uk2mrL2K-xU> (letöltve: 2019. december 18.)

<https://www.imdb.com/name/nm0004088/> (letöltve: 2019. december 20.)

<https://www.imdb.com/name/nm0005936/> (letöltve: 2019. december 20.)

<http://nagygaspar.hu/honlap/versek/oroknyar-elmultam-9-eves/?vk=1185>

<http://static1.1.sqspcdn.com/static/f/890001/14027252/1315361191997/Review-TheHollywoodReporter.pdf?token=5SDxq1yw96IdR%2FDtToKKd5zpKDU%3D>

V. *A doktori értekezés tartalomjegyzéke*

Előszó és köszönetnyilvánítás	2
Hipotézisek	5
I. Teória	6
Előhang 1.	7
Filozófia, gondolkodás, intézmények	7
Előhang 2. – Túl művészen, túl emberen	12
Bevezetésként	17
A művész és művészete, s a jelenvaló - A művészet humoráról, a szabadság erkölcséről	28
A művészet és művészetelmélet kapcsolatának elméleti és gyakorlati kérdései, lehetőségei a XXI. században	33
A paradigma fogalmának művészetek, valamint művészetelmélet területén való használhatóságáról	38
Művészetszociológia: a művészet szociológiája, a szociológia művészete – avagy mindent, vagy semmit?	44
II. Praxis	48
A magyarországi művészeti élet helyzete a társadalmi, politikai és gazdasági átalakulás első évtizedeiben (1989–2014)	49
A kultúra igazgatása az utóbbi másfél kormányzati ciklusban és a Nemzeti Kulturális Tanács	72
III. Teória és Praxis	85
Kánon, kánon, édes kánon, kánonkép... Elit(ek) és kánon(ok)	86
Elit(ek) és kánon(ok)	86
A Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézetéről	94
A három tanulmány elé – A művészetelmélet gyakorlatáról	100
Szabó Zoltán: A tardi helyzet és a Cifra nyomorúság	102
Protestáns és ökumenikus	110
Hungary Aflame (Magyarország lángokban) – Az 1956. októberi magyar forradalom és szabadságharc fotós, filmes és irodalmi emlékei és eszmetörténeti hatásai	119
Utószó	136
Hipotézisvizsgálat	139
Utóhang	141
Forrásjegyzék	143
A szerző írásainak korábbi szövegváltozatai, illetve felhasznált kéziratok	143
Felhasznált irodalom	145
Internetes források	152